

NATUR- OG KULTURLANDSKABSREJSE . FORSOMMER 2026

ALBANIEN & NORDMAKEDONIEN

**OPLEV NATUR I VERDENSKLASSE
OG YDERST INTERESSANT KULTUR**

Arrangør: Rejseleder Flemming Thorning-Lund og Sipa Tours, Albanien
Teknisk arrangør: Euro Tourist A/S
Rejseformidler: Folkeuniversitetet i Aalborg

NATUR- OG KULTURLANDSKABSREJSE**Forsommer 2026 (27. april - 8. maj 2026)**

ALBANIEN OG NORDMAKEDONIEN

REJSELEDER OG ARRANGØR

Botaniker og naturvejleder Flemming Thorning-Lund, Frederikshavn.

Flemming, der er en særdeles erfaren rejseleder og botaniker, har i mere end 45 år arbejdet med den europæiske flora fra Island i nord til en række middelhavslande i syd.

Flemming har gennem talrige år i samarbejde med bl.a. Folkeuniversitetet i Aalborg arrangeret og ledet natur- og kulturlandskabsrejser til rejsemål rundt om i Europa, Grønland, Nordafrika, Australien, Argentina og Sydafrika. Denne rejse til Albanien og Nordmakedonien (Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien) er forberedt via flere forberedelsesrejser.

Rejsen er arrangeret af rejseleder Flemming Thorning-Lund i samarbejde med Euro Tourist A/S og Sipa Tours, Sarandë, Albanien.

Rejseformidler er Folkeuniversitetet i Aalborg.

Fotos i programmet er alle taget af rejselederen (dog undtaget foto side 19).

Foto, forside:

Stort foto. Kosteri kirke er dramatisk opført på en klippeside nær landsbyen, Mesopotam.

Kort, side 2:

Albanien og Nordmakedonien.

Index

Kortside	02
Forord	05
Højdepunkter	05
Praktisk	07
Om Albanien	07
Om Nordmakedonien	08
Dagsprogrammer	25
Praktisk	31

Forord

Rejseperiode: Mandag, den 27. april – torsdag, den 08. maj, 2026. I alt 12 dage med 11 overnatninger.

Albanien og Makedonien er begge meget unge demokratier, og deres nyere historie har mange lighedspunkter. Fælles for de to lande gælder det, at de først i 1990'erne fik mulighed for at påbegynde demokratiske processer efter mange årtier under strenge kommunistisk styrer.

De to landes befolkninger ønsker brændende en blive knyttet nærmere til det øvrige Europa. I Albanien var det således en festdag, da landet en april dag i 2009 blev optaget som nyt medlem af NATO. En fest, som undertegnede fik mulighed for at opleve på nært hold.

Som alle lande på Balkan, er Albanien og Makedonien en del af et ældgammelt kulturområde, hvor påvirkninger fra mangfoldige befolkningsgrupper fra nær og fjern igennem årtusinder har formået at skabe og videreudvikle kulturer, som fra den allertidligste historiske tid og til langt ind i middelalderen blev regnet blandt de fremmeste og mest avancerede samfund i Den gamle Verden.

*Foto, modsat side:
Art af Æselfoder, Onopordum sp. Slægten
rummer omkring 50 arter i Europa.*

Højdepunkter på rejsen

Der vil være mange. Vi skal fremhæve en række byer og fortidsmindeområder, som af UNESCO er placeret på Verdensarvlisten. I Albanien besøger vi bl.a. Berat med et fæstningsanlæg, som stadigvæk rummer flere hundrede beboere.

De verdensberømte karstøer, Ohrid i Nordmakedonien samt de to Prespa søer, Store og Lille Prespa, som arealmæssigt deles af Albanien, Nordmakedonien samt af Grækenland, udgør ligeledes et eksempel på områder – her i form natur og landskab – som af UNESCO er placeret på Verdensarvlisten.

Til højdepunkterne hører også de mange middelalderlige småbrug, landsbysamfundene samt de meget forskelligartede landskabstyper, vi vil se nærmere på under rejsen.

Ikke mindst de to nationalparker (NP) i Makedonien, Galicika NP og Pellister NP i syd, samt Cajupi Bjergene i Sydalbanien vil vække begejstring. De er med rette berømte for deres skønhed, deres varierede geologi samt for deres meget store artsrigdom af såvel planter som dyr.

Mange af de to landes byer blev grundlagt af grækerne i tiden før vor tidsregnings begyndelse og andre kan dateres tilbage til den romerske storhedsperiode omkring og umiddelbart efter Kr. fødsel.

Siden har skiftende fremmedregimer påvirket landenes arkitektur og befolkningens levevis i såvel byerne som på landet. Jordbruget fjernt fra Albaniens kystregion og ikke mindst i landenes bjergområder er stadig mange steder endnu påvirket af senmiddelalderlige driftsformer med små enheder i omdrift og anvendelse af primitive markredskaber.

Det samme gør sig tilsvarende gældende for Nordmakedoniens vedkommende,

Anvendelse af handelsgødning og brug af sprøjtemidler sker fremdeles kun i mindre omfang de fleste steder. Man klarer sig stadigvæk i vidt omfang med naturgødning fra husdyrene. Bl.a., og Ikke mindst takket være den skånsomme udnyttelse af naturgrundlaget, rummer begge lande en usædvanlig rig flora og fauna.

Praktisk

Rejsen udgår fra og slutter i Kastrup Lufthavn. Der flyves ud til og retur fra Tiranä – i begge tilfælde med en mellemlanding undervejs.

På hele rejsen vil vi blive ledsaget af en såvel albansk som engelsktalende guide.

På hele rejsen råder vi over egen bus.

Samtlige vore pensionater og hoteller er særdeles velbeliggende, rene og af virkelig god standard.

Om Albanien

Verdens mærkeligste diktator.

Sådan blev Albaniens kommunistiske diktator, Enver Hoxha, omtalt i internationale medier, da han døde i 1985 i Tiranä.

I mere end 40 år havde han holdt landet i et jerngreb, der bedst kan sammenlignes med nutidens

Nordkorea. Alt var gennemkontrolleret, overvåget og registreret. Udlandet blev betragtet med stor skepsis, og enhver form for kontakt blev anset for landsforræderi og straffet hårdt. De seneste år af diktatorens liv nåede graden af paranoia til et niveau, hvor selv den mest forhærdede kommunist og patriot havde svært ved at være med.

Eksempelvis blev der i 1984 for første gang afholdt en sangfestival i Albanien. Den blev imidlertid hurtigt stoppet, og halvdelen af sangerne fængslet, fordi de – i diktatorens øjne – opførte sig for ”europæisk”.

Siden Enver Hoxhas død har Albanien gennemgået en større omvæltning i retning af demokrati, samt opnået medlemskab af NATO. Dette skete den 1. april 2009, for øvrigt samme år, som også Kroatien opnåede medlemskab.

Jeg havde selv oplevelsen af at opleve denne festlige dag under et dagsophold i det centrale Tiräna i forbindelse med en længere rejse i Albanien og Kosovo.

Inden for de senere år har Albanien løbende gennemgået en omfattende udvikling i retning af demokrati og inden for de seneste år som kandidatland til EU.

Men vejen henimod EU er ikke let. Dels skræmmer sporene fra optagelsen af andre lande så som Rumænien og Bulgarien, hvor optagelsen ifølge flere medlemslande er gået for hurtigt. I 2019 mødtes det Europæiske Råd for at træffe beslutning om optagelse af Albanien og Nordmakedonien. Men beslutning herom er indtil videre blevet udskudt.

Fremskridt på trods af udfordringer.

- EU-tiltrædelsesprocessen: Albanien forhandler aktivt om medlemskab i EU, hvilket fungerer

Fotos, modsat side:

Øverst t.v.: Tornet *Acanthus*, *Acanthus spinosus*.

Øverst t.h.: Horndrager, *Anacamptis pyramidalis*.

Nederst: Træ-vortemælk, *Euphorbia dendroides*, *Phlomis fruticosa*. Salvie, *Jerusalem's Salvie*.

som en drivkraft for reformer, især inden for retsvæsenet og bekæmpelsen af korruption.

- Forbedringer i mediefrihed: En rapport fra 2025 viste en forbedring i Albanien's placering på pressefrihedsindekset, selvom der stadig er alvorlige udfordringer.
- Deltagelse af diasporavælgere: Ved valget i maj 2025 fik albanere i udlandet mulighed for at stemme pr. post, hvilket var en ny demokratisk praksis.

Om Nordmakedonien

Nordmakedonien i tiden efter de seneste Balkankrige.

Efter de seneste balkankrige har Nordmakedoniens udvikling været præget af opnåelse af selvstændighed, etniske spændinger, og en fredsaf-tale om navneændring og medlemskab af NATO.

Landet blev fredeligt uafhængigt fra Jugoslavien i 1991, men gennemlevede forinden en intern konflikt mellem den slavisk-makedonske majoritet og den albanske minoritet, der for landet som helhed er på ca. 25 % af landets befolkning. I den sydvestlige del af Nordmakedonien grænsende op til Albanien er befolkningen dog overvejende beboet af etniske albanere, der alle taler såvel makedonsk som albansk.

Konflikten blev i det mindste udadtil løst ved den opnåede fredsaf-tale, der gav de etniske albanere flere rettigheder.

Landbefolkningen i den vestlige del af Makedonien er overvejende beboet af etniske albanere, der alle taler både makedonsk og albansk. Det er et særkende for denne del af Balkan, at kristne og muslimer lever i fordragelig med hinanden.

I 2019 ændrede landet officielt navn fra Den tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (FYROM) til Nordmakedonien som følge af en længere tvist med Grækenland om navnet 'Makedonien'. Uenigheden endte med en aftale med grækerne om landets fremtidige navn, Nordmakedonien.

Dette medførte en øjeblikkelig forbedring mellem de to lande, og åbnede for forhandlinger om EU-medlemskab.

I marts 2020 blev landet fuldt medlem af NATO.

Zvernec-klostret.

Zvernec-klosteret (St. Mary's Monastery) er et ortodokst kloster beliggende på en lille ø i Narta-lagunen nær Vlorë i Albanien. Det er kendt for sin naturskønne beliggenhed, samt byzantinske arkitektur fra det 13. århundrede, og betegnes som et vigtigt kulturelt og historisk monument. Klostret er tilgængeligt for gående via en næsten 300 meter lang træbro, hvorfra man på vandreturen frem til klostret kan nyde dets fredfyldte beliggenhed og den storslåede natur, der omgiver klostret.

Fotos, modsat side:

Øverst: Jomfru Marias kloster i Zvernec. Midtfor: Den flere hundrede meter lange træbro, der fører frem til klostret. Nederst: Klostrets interior.

Saint Marys Church.

Saint Mary Church, også benævnt med det lange navn 'The Church of the Dormination of the Theotokos' (på albansk 'Kisha e Fjetjes së Virgjëreshës', er fra den Byzantinske periode. Navnet sigter til fejringen af 'Mary the Theotokos' ('Guds moder', 'bærer af Gud') ('faling asleep'), dvs. død.

Kirkens tilblivelse går tilbage til det 6. århundrede, i den byzantinske kejser Justinian (527-565 e.Kr) regeringstid. Den nuværende kirke dateres tilbage til det 10. århundrede ifølge nogle kilder. Andre daterer den til det 13. århundrede.

Kejser Justinian tilegnede kirken til minde om sin moder.

Saint Mary Church ligger i den lille landsby, Labovë e Kryqit i det sydlige Albanien. Kirken er et af de bedst bevarede og mest repræsentative eksempler på Byzantinsk arkitektur, der findes i Albanien.

Kirken har status som et 'Cultural Monument of Albania.'

Ifølge traditionen rummede kirken i sin tid et fragment af det sande kors. 'True Cross', doneret af den byzantinske kejser.

I henhold til en anden tradition skulle kejseren have doneret det mirakelfrembringende 'Icon of the Virgin' - kendt som labovitissa' - til kirken.

Frem til året 1967 udgjorde kirken med relikviet et vigtigt pilgrimsmål for beboerne i de omkringliggende kristne landsbysamfund.

Dette år blev alle religiøse aktiviteter forbudt i landet, der dengang gik under navnet, People's Republic of Albania.

I 1989 forsvandt det hellige relikvie, og ifølge kilder i den albanske presse skulle tyveriet være foretaget af den tidligere kommunistiske enehersker, Enver Hoxha's datter.

Fotos, dette opslag:

Herunder: Church of the Dormination of the Theotokos, Saint Mary Church.

Stort t.h.: Sct. Marys kirke. Rigt udsmykket med mange ikoner.

Indsat fra venstre: Detaljer af loftet i kirkerummet, samt ikoner, Saint Mary Church.

Leskovik samt Mellesin Destillery

Leskovik er beliggende i Epirbjergene i det sydøstlige Albanien blot 15 km fra grænsen til Grækenland. Den lille bys placering ved foden af Mount Melasin, et imponerende kalkbjerg massiv, er såvel særdeles dramatisk som malerisk. Leskovik er centreret i et af Albanien's ældste og mest kendte vinregioner.

Nok er byen lille, men den er fyldt med karakter og historiske minder fra den osmanniske æra. Byens gamle tekke (kloster, som i sin tid tjente som det åndelige center for Bektashi ordenen) var i sin tid et vigtigt center som mødested for denne ordens tilhængere, hvor de praktiserede deres ritualer og fællesskab.

Bemærkning. Bektashi – ordenen er en muslimsk orden, en såkaldt Sulfi-orden, der opstod i Asien, men som i nutiden er mest kendt fra Albanien og Nordmakedonien.

Igennem århundreder såvel som i nutiden producerer de omkringliggende vinmarker, som ligger i betydelig højde på mineralrige jorder nogle af Albanien's fineste vine, og spirituousa i form af gin og raki.

Vinmarker, der er beliggende i Leskovik, har siden tiden for det Ottomanske styre nydt berømmelse for dets produktion af fremragende vine. I hele den lange kommunistiske periode, senest under den enevældige kommunistiske leder, Enver Hoxha, har 'Mavrut vine og spirituousa været eksklusivt forbeholdt det albanske lederskab.

Leskoviks vinmarker, der er beliggende mellem 700 og 900 meter over havet udfylder alle kriterier for vinmarker af enestående kvalitet, fremhævet af eksperter og anerkendt af Unesco.

Vinmarkerne i Leskovik, beliggende mellem 700 og 900 meter over havets overflade, opfylder alle kriterier for at blive udnævnt som vinmarker af enestående kvalitet, en status af beskyttet og subsidieret i Europa, inklusive anerkendelse fra UNESCO.

Disse vinmarker enestående kvalitet skyldes dels deres orientering på syd-østkrånende bjergsider, og dels det mineralrige substrat, jorden består af. Desuden fremæves, at den naturligt forekommende nedbør i form af regn, der anvendes til kundstvanding, resulterer i, at druerne får en ekstraordinær kvalitet i form af et forhøjet sukkerindhold samt gennem optagelse af mineraler fra den kalkrige jord.

Endelige tillægges de markante temperaturforskelle i druernes modningsperiode - svingende mellem varme dage og kølige nætter – stor betydning.

For at understrege vindyrkningens betydning for lokalbefolkningen skal det dertil nævnes, at omkring 220 familier – hvilket er næsten hver anden familie - ejer egne vinmarker. Dette gør Leskovik enestående på vindyrkningsområdet, og måske enestående i det øvrige Europa.

Mellesin Distillery.

Melesin Distillery er fuldt udstyret med topmoderne maskineri, leveret af en af Europas førende virksomheder. Det håndværksmæssige destillationsanlæg, et håndlavet mesterværk, er lavet af kobber, og specialbygget til Leskovik af en af de førende virksomheder fra Siena, Italien.

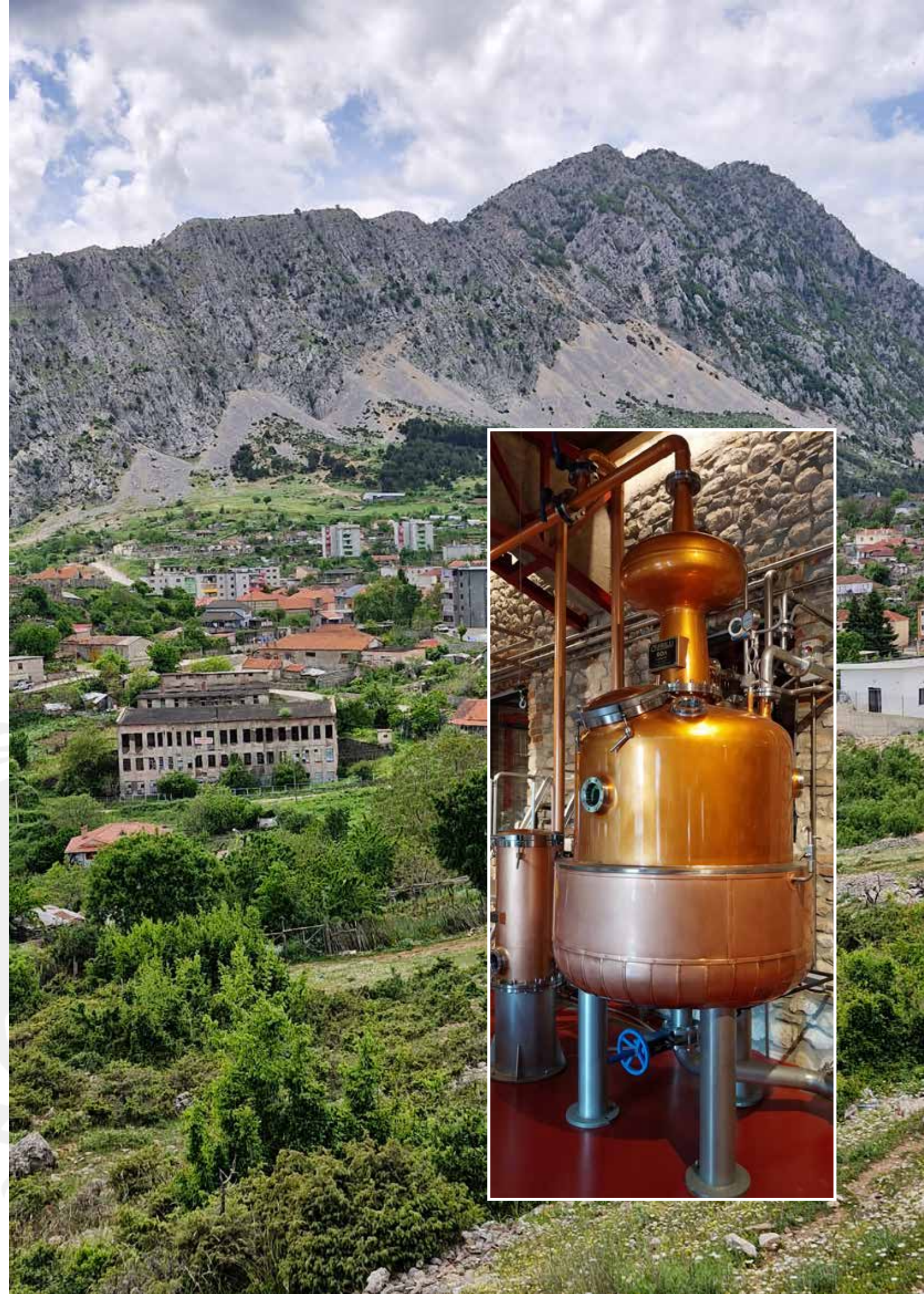
Dette anlæg er omhyggeligt designet til håndværksmæssig destillation, der bruger en dampvarme til at opretholde en ensartet temperatur, hvilket sikrer den højeste kvalitet af destillation, samtidig med at alle aromaer og egenskaber ved det endelige produkt bevares.

Det primære mål med denne investering er at producere vin, raki, og gin af høj kvalitet, der stolt er mærket som "Made in Albania", og derved garantere og fremme drueproduktionen, hvilket er afgørende for Leskoviks indbyggere og drueavlere trivsel. Introduktionen af gin på det albanske marked vil være et banebrydende foretagende, hvor produktionen følger håndværksmæssige London Dry-metoder, overvejende albanske aromatiske planter, og arter af enebær fra forskellige regioner i Albanien, der er anerkendt for deres enestående kvalitet.

Fotos, modsat side:

Stort foto: Leskovik, beliggende i Epirbjergene, er fyldt med karakter og historiske minder fra den osmanniske æra. Bemærk de store skredflader.

Indsat: Destillationsapparatet af kobber, fremstillet i Siena, Italien, er et håndlavet mesterværk.

Fotos, dette opslag:

T.v. øverst: Melasin destillery er fuldt udstyret med topmoderne maskineri, leveret af en af Europas førende virksomheder.

T.v. midtfor: Udbuddet af forskellige spiritus og vine er, som det ses, betydeligt.

T.v. nederst: Restaurant og butik med en del af produktionsapparatet i baggrunden af det store lokale.

Denne side: Abe-Gøgeurt, Orchis Simia.

Naturfænomenet 'Blue Eye'.

"Blue Eye" (albansk: Syri i Kaltër) er et af albaniens mest imponerende naturfænomener, beliggende nær landsbyen Muzinë i det sydlige Albanien, og ikke langt fra en af landets største byer, Sarandë.

'Blue Eye' er et stort kildeområde, der fødes af et system af underjordiske floder, der er knyttet til den kalksten, karst, der er dominerende i området.

Hvor det krystallklare vand fra talrige kildevæld her mødes i en mindre sø, hvis bund befinder sig i en dybde på over 50 meter, forekommer et forbløffende rigt plante- og dyreliv med talrige flyvende insekter. Selv om dykkere har defineret dybden på søen til omkring 50 meter, er det fremdeles uvist, hvor dybt selve karsthullet reelt er.

Naturfænomenet er også kendt som 'Springs of Bistricë', idet vandet fra kildeområdet 'føder' den ca. 25 km lange Bistricë flod, der løber ud i Det Ioniske Hav syd for Sarandë.

Kilden befinder sig i en højde af 152 m og leverer 18.400 l/sek til floden. Det omgivende skovareal på ca. 180 ha, domineres af egetræer og Sydeuropæisk Platan. Det er udnævnt til at være et natur monument af national betydning.

I 2017 var dele af området hærget af naturbrande.

Fotos, dette opslag:

Herunder: *Anacamptis palustris* forekommer i tusindtal på enge ind til kildeområdet.

Modsat side, stort foto: 'Blue Eye' er et stort kildeområde, der fødes af et system af underjordiske floder, knyttet til stedets dominerende kalksten.

Modsat side, indsat øverst: En art af de brunvingede blåfugle. Den blå farve anes flere steder på vingerne og på kroppen. En artsbestemmelse er ikke mulig. Dertil mangler detaljer i vingemønstret, som kun ses på bagsiden af vingerne.

Modsat side, indsat nederst: Han af 'Blåvinget Pragt-vandnymfe', som er meget udbredt i 'Blue Eyes' kildeområder såvel i søer som rindende vandløb knyttet dertil.

Skanderbeg, albanernes nationalhelt.

Skanderbeg er Albaniens nationalhelt for sin effektfulde ledelse af en succesfuld oprør mod Det Osmanniske Rige i 1400-tallet.

Han blev født som Gjergj Kastrioti, og var søn af en albansk fyrste. Som ung blev han taget som gidsel af osmannerne. Her blev han tvunget til at konvertere til islams.

Han fik navnet Iskander, som sidenhen blev til Skanderbeg, og gennemgik en militærudannelse.

Han deserterede senere og vendte i 1443 tilbage til Albanien for at samle de albanske stammer for at kæmpe mod den osmanniske besættelse. Han bliver øverstkommanderende over de albanske fyrster, og holder osmanerne og islam stangen under hele 13 invasionsforsøg.

Efter Skanderbegs død 1468 konsoliderer osmannerne imidlertid snart herredømmet også over albanerne, og det Osmanniske Rige viger ikke igen i flere århundreder.

Skanderbeg blev af sin samtid betegnet som et militært geni. Han var en fremragende leder, og anvendte taktikker som 'hit-and-run' for at overvinde mere talstærke osmanniske styrker.

Han vandt adskillige slag, og erobrede bl.a. byen, Krujë tilbage fra osmannerne.

Hans kamp for et frit og uafhængigt Albanien gjorde ham til et symbol for albansk nationalisme, især i det 19. og 20. århundrede.

De mange slag, han vandt, var helt afgørende for at forhindre osmannerne i at trænge videre ind i Europa fra det adriatiske område.

Eftermæle.

Selvom hans modstand i sidste ende ikke kunne stoppe osmannerne permanent, overlevede mindet om ham i albansk folkløse, og han blev en ikonisk figur for albanerne. I dag ses han som en af de vigtigste skikkelser i albansk historie, og mange monumenter, som f.eks. Skanderbeg-monumentet i Tiranä, er dedikeret til ham.

Fotos, dette opslag:

Herunder: Statue af krigshelten, Skanderbeg. Figurer som denne findes i talrige private hjem.

Modsat side: Skanderbeg-statue i Tirana (foto: Wikipedia).

Bitola.

Bitola, der er Nordmakadoniens tredje største by, er beliggende ca. 14 km fra den græske grænse i det syd-vestligste hjørne af landet.

Byen dækker over et areal på ca. 2,61 km², og har en befolkning på godt 69.000 indbyggere (baseret på den seneste folketælling i 2021).

Bitola ligger som en korsvej, der forbinder den sydlige del af Det Adriatiske Hav med den Nordlige del af Ægæerhavet, og dermed vægtige dele af Central Europa, med hinanden.

Byen udgør såvel et administrativt (Bitola Municipality), som kulturelt, industrielt, kommercielt og uddannelsesmæssigt kraftcenter.

Siden tiden med det ottomanske overherredømme har Bitola været kendt som the "City of Consuls", siden mange europæiske lande havde consulater i byen. Bitola, der under det ottomanske styre blev kendt som Manastir eller Monastir, er et af de ældste bysamfund i Nordmakadonien.

Byen blev grundlagt som 'Heraclea Lyncestis' i midten af det 4. århundrede e.Kr. af Kong Philip II af Makedonien.

Fotos, dette opslag:

Denne side, stort foto: Isak Mosque, den centrale plads i Bitola.

Modsat side, stort foto: Fra den imponerende bymidte, Bitola. T.h. ses klokketårnet.

Indsatte fotos. T.v.: Tørvet i Bitola. T.h.: Statue af Alexander den Store, søn af Kong Philip II af Makedonien.

Heraclea Lyncestis

Heraclea Lyncestis, er navnet på en forhistorisk by i det nuværende Nordmakedonien beliggende 2 km syd for den nuværende by, Bitola.

Heraclea Lyncestis blev grundlagt af Philip II af Makedonien i midten af det 4. Århundrede f.Kr.

Byen var opkaldt efter den mytiske helt, Heracles. Navnet 'Lyncestis' har sin oprindelse fra navnet på det tidligere kongedømme, som blev erobret af Philip II. Grundlæggelsen af Heraclea var strategisk vigtig, da den kontrollerede en af de vigtigste øst-vestgående handelsruter mellem Illyrien (det nuværende Albanien) og det daværende Makedonien. Anlæggelsen af Heraclea havde endvidere til formål at forhindre indtrængen af illyriske stammefolk i at trænge ind i landet fra vest.

I midten af det 2. århundrede f.Kr. erobrede romerne Heraclea. Via Egnatia, romernes vigtigste handelsrute gennem den syd-centrale del af Balkan forløb gennem Heraclea. Byen kunne derved befæste sin betydning, og fastholde sin velstand.

Monumenter opført fra den romerske periode af romerne. Termiske bade, bymure samt et teater. Teatret blev opført af kejser Hadrian.

Teatret mistede sin betydning i slutningen af det 4. århundrede e.Kr., da gladiatorkampe blev forbudt i romerriget på grund af konverteringen til kristendommen. Tilstedeværelsen af dette teater blev først erkendt i 1968 i forbindelse med omfattende udgravninger i det, der i nutiden betegnes som et fortidsmindeområde.

Mosaikgulve i den store basilika.

Den store basilika har været et monumentalt bygningsværk udgjort af et betydeligt antal store og mindre rum samt adskillige annekser. Gulvene i disse rum var belagt med mosaikker bestående af geometriske figurer samt dyre- og blomsterkompositioner.

Mosaikkerne dateres til afslutningen af det 6. århundrede.

Den store basilika blev bygget oven på en ældre basilika, som blev opført på et tidspunkt mellem det 4. og det 6. århundrede.

Fotos, dette opslag:

Denne side, øverst: Mosaikgulv i Den store Basilika.

Figurerne udgøres af geometriske figurer.

Denne side, nederst: Søjlegange.

Modsat side: Den store Basilika, Heraclea Lyncestis.

Dagsprogrammer

Afrejse mandag den 27. april og returflyvning fredag den 8. maj.
Endelige rejsetider afhænger af flyveplanen på det pågældende tidspunkt.

Måltider på rejsen.

- Morgenmaden indtages på de valgte hoteller
- Frokosten midt på dagen sker i form af lunchpakker, der er medbragt fra de enkelte hoteller. En enkelt lunch – dag 6, lørdag den 2. maj – indtages dog på restaurant
- Dagens middag indtages på eller nær de udvalgte hoteller

Dag 1, mandag den 27. april

Afgang til Tirana, Albanien. Rejsen afgår fra Kastrup Lufthavn og returnerer til samme lufthavn fredag den 8. maj.

Når vi ankommer til Tirana, bliver vi kørt i din egen bus til Berat, hvor vi overnatter på Belagrita Hotel. Middag i Dimal.

Første nat på rejsen.

Dag 2, tirsdag den 28. april

Tid til at opleve den charmerende gamle bydel i Berat, der ligger ud til floden Osum. Sker på egen hånd.

Under opholdet i Berat besøges Icon Museet. Med bussen videre til klostret Zvernec. Med flere stop før besøget i klosteret. Rig botanik i et skovklædt område såvel som i et engområde. Etnografisk museum besøges.

Vi fortsætter derefter gennem Vlore til Himare, hvor vi overnatter på 'Hotel Rapos'.

Anden nat på rejsen.

Dag 3, onsdag den 29. april

Kystområdet byder på storslåede udsigter og interessant botanik.

Dagen begynder med en køretur til et kystnært område, Palermo. Dette kystområde byder på brillante udsigter, samt kan fremvise interessante plantesamfund.

Herfra kører vi til Pilur, et fjeldområde, hvor vi besøger kirken i Pilur. Kirken, der har både æstetisk og biologisk betydning for lokalbefolkningen, ligger i en yngre egeskov.

Fra Pilur kører vi til den mindre kystby, Borsh, som ligger i et rigt kildeområde. Mulighed for at stoppe ved caféen.

Herfra kører vi mod Gjirokaster, hvor vi ser nærmere på områdets mangfoldige flora gennem en række stop.

Når vi ankommer til Gjirokaster, kører vi til vores tredje hotel på rejsen, Hotel Kalemi. Middag på Kodra restaurant

Tredje nat på rejsen.

Fotos, modsat side.

Øverst: Mosaik. Løve angriber okse.

Nederst: Den store Basilika, Heraclea Lyncestis.

Dag 4, torsdag den 30. april

Fra hotellet kører vi til landsbyen, Muzinë, hvor en af Albaniens største naturskatter, Blue Eye (albansk: Syri i Kaltër) ligger. Fra parkeringspladsen til det centrale kildeområde er der ca. 2 km.

For at spare tid, lader vi os transportere til og senere returnere fra det primære kildeområde. Det krystalklare vand, der fosser ud af et hul i den underliggende karst, kan ses i en dybde på 50 meter. Men den nøjagtige vanddybde i hullet i karsten er stadig ukendt.

Fænomenet er også kendt under navnet »Bistricë-kilder, da det er den vigtigste leverandør af vand til floden af samme navn. Bistricë-floden har en længde på 25 kilometer, før den løber ud i Adriaterhavet syd for Sarandë. Kildeområdet ligger 152 meter over havets overflade og producerer omkring 18.400 liter/sekund.

En stor del af vandet fra 'Blue Eye' ledes via Bistricë-floden til et stort turbineanlæg, der producerer elektrisk energi. For at få et indtryk af turbineanlægget gør vi et stop, hvor dele af det imponerende anlæg er synligt fra vejen.

Efter besøget i kildeområdet stopper vi ved et højtliggende engområde, der får masser af vand fra højere højder. Her finder vi en meget rig flora, som er domineret af tusindvis af cyclamen-farvede orkideer, *Anacamptis cf. palustris*.

Turen fortsætter derefter mod den mindre by, Delvinë, men inden da besøger vi den højt og charmerende beliggende Kostari-kirke. På engene og i phrygana, i nærheden af kirken, oplever vi en rig flora med flere arter af orkideer. Fra Delvinë vender vi tilbage til hotellet i Gjirokastrë for endnu en overnatning på 'Hotel Kalem'. Igen aftensmad på hotellet.

Fjerde nat på rejsen.

Dag 5, fredag den 1. maj

Vi forlader hotellet, og kører til landsbyen Labovë e Kryqit, hvor vi besøger kirken, St. Mary. Kirken blev sidst renoveret i 1978, fortalte den lokale borgmester. Labovë består af en øvre by med 76 fastboende og en nedre by med 100 fastboende. Distrikterne har hver deres læge. Under vores ophold er der mulighed for at besøge landsbyens café eller tage en kortere spadseretur.

Derefter fortsætter vi mod den nærliggende, større landby, Libohovë.

Inden vi ankommer hertil, standser vi ved Labovë-søen, hvor mange blomstrende orkideer kan ses på enge og i krat. Igen optræder *Anacamptis cf. palustris* i tusindvis.

Efter et kort besøg i Libohovë kører vi mod landsbyen Azim Zeneli, som er opkaldt efter en lokal krigshelt. Kort efter, at landsbyen nås, standser vi for at botanisere. Udbyttet af forskellige orkideer blev i dette område opgjort til 5 arter.

Her vender vi, og sætter kursen mod Cajupibjergene, som når højder på over 1200 meter over havets overflade. Dette bjergområde er en del af De Dinariske Alper, som består af en lang bjergkæde, der løber gennem flere lande på Balkan.

Efter at have passeret landsbyen, Erin, stopper vi flere steder for at se nærmere på områdets rige flora.

Cajupibjergene viser sig at indeholde en usædvanlig rig flora med tilknyttet fauna, som beriger rejsen med nye arter.

Herfra fortsætter vi køreturen mod Këlcyre, som støder op til floden Vjosë. Herfra, og med flere stop, fortsættes mod landsbyen Maleshëvë.

Men inden, vi på forberedelsesrejsen nåede så langt, stødte vi på to albanske botanikere, som bekræftede, at området byder på særlig rig botanik.

Af særligt interessante arter kan fremhæves fund af Abe-Orkidé, *Orchis simia* og pæon, *Paeonia maculata*, fremhæves. Sidstnævnte findes i mængde i en meget mørk, rød farveform og udgør et fantastisk syn på områdets skrånende enge.

Denne art er en udpræget sjældenhed i Albanien. Landsbyen Maleshëvës højtbeliggende kirke besøges. Fra denne tidlige middelalder-kirke er der fremragende udsyn.

Derefter kører vi mod og frem til Permet, hvor vi bliver indkvarteret på 'Hotel Villa Permet'. Middag på hotellet.

Femte nat på rejsen.

Dag 6, lørdag den 2. maj

Efter morgenmaden kører vi mod Korçë. Med flere stop undervejs når vi den mindre by, Leskovik, som viser sig at rumme et destilleri til raffinering af spiritus som den lokale brændevin, rake og gin. Dagens frokost indtages på destilleriet i Leskovik.

Destilleriet er unikt idet, det udover et destilleri, består af både et hotel og en restaurant. Selve destilleriet består af en håndlavet kobberkonstruktion, der i sin tid blev skræddersyet til Leskovik af et firma fra Sienna, Italien.

Byen Leskovik ligger i en højde af 900 meter over havets overflade i Epirus-bjergene. Efter besøget på destilleriet og efter at have nydt frokosten fortsætter vi vor færd.

I højder på ca. 1000 meter over havets overflade kører vi gennem storslåede skove med forekom-

ster af en underart af Østrigsk Fyr samt en række arter af løvfældende træer, herunder nyudsprungne Sydlige Avnbøg.

På skovbunden finder vi, ud over flere arter af orkideer, Græsk Juleros.

I nærheden af landsbyen, Mollas, ser vi igen masser af blomster med mange orkideer. Derefter når vi den større by, Korçë, hvor vi tilbringer to nætter på 'Vila Eden'. middag på Taverne i nærheden, ca. 150 m fra hotellet.

Sjette nat på rejsen.

Dag 7, søndag den 3. maj

Efter flere botaniske stop undervejs når vi tæt på søen, Lille Prespa. (albansk: Liqeni i Prespës). Der foretages en kortere vandretur i dette storslåede område ind til søen.

De to Prespa-søer, Store og Lille Prespa, er navnene på to indsøer på Balkan, der ligger i grænseområdet mellem det nordvestlige Grækenland, Albanien og Nordmakedonien.

Søområdet er et af kun sytten gamle søer/søområder på jorden, og anslås til at være fem millioner år gammelt. Af det samlede areal ligger 190 km² i Nordmakedonien, 84,8 km² i Grækenland og 38,8 km² i Albanien. Søerne er, sammen med den nærliggende Ohrid-sø, af tektonisk oprindelse.

Prespa-søerne ligger i en højde af lidt over 850 meter over havets overflade.

Parken blev oprettet for at beskytte regionens natur- og kulturarv. Det er en del af det europæiske grønne bælte og et UNESCO-biosfærereservat. Herefter fortsættes til den store Prespa-sø. Begge søområder er en del af Prespa NP, det albanske parkområde. Ud over søområderne forekommer habitater som, strandenge, enge, rørskove

og store skovstrækninger. Det hele er omgivet af høje bjerge.

For at få et indtryk af den rige og afvekslende natur samt af de indkilede landsbyområder, som karakteriserer nationalparkområdet, besøges Landsbyen Liqenas. Gennem korte vandreture langs med søbredden er der mulighed for at se blandt andet. Krøttoppet Pelikan, Dværgskarv og flere hejrearter.

Fra Liqenas fortsætter køreturen gennem nationalparken, hvor vi passerer gennem større skov- og engområder. Her støder vi på en rig flora med forekomster af en længere række af forskellige orkideer, bl.a. i hundredvis af den imponerende, Stor Gøgeurt.

Afslutningsvis returnerer vi til hotellet i Korçë for endnu en overnatning.

Overnatning på 'Vila Eden'. Middag på den samme taverne, som aftenen forinden.

Syvende nat på rejsen.

Dag 8, mandag den 4. maj

Fra Korçë sættes kursen mod Nordmakedonien, grænsebyen Pogradec. Pogradec, der ligger i den sydlige ende af søen, Ohrid, nås efter en god times kørsel. De nødvendige Told- og pasforretninger forventes at foregå hurtigt.

Herefter køres vi til det interessante kloster St. Name (Sveti Noum), som besøges.

Derefter kører vi til indgangen til nationalparken Galicica NP, hvor vores ankomst vil blive registreret af en portvagt. Nationalparken er opkaldt efter bjerget, Galicica, som er et af de mest planterige bjergområder i hele Nordmakedonien. Over 1600 plantearter er

blevet registreret, herunder et meget betydeligt antal endemiske arter.

Besøget i parken fører til adskillige stop, hvor vi foretager en række meget korte vandreture (hver på et par hundrede meter i længden i et kuperet terræn). Mangfoldigheden af arter virker næsten overvældende. For eksempel vil vi kunne notere flere arter af kodriver, bl.a. Fladkravet Kodriver og andre habitatdominanter sammen med mange andre arter i op til 1600 meter over havets overflade.

'Galicica NP' forlades ved samme portvagt, som passeredes ved besøgets begyndelse, og med nogle få yderligere stop undervejs fortsætter vi til den tredjestørste by i Nordmakedonien, Bitola. På vejen fra NP-området kører vi på en længere strækning nær nordsiden af søen, Store Prespa. Ankommet til den storslåede by Bitola, bliver vi indkvarteret på 'Hotel Capri', hvor middagen vil blive serveret. 'Hotel Capri' ligger i udkanten af Bitola byområde.

Ottende nat på rejsen.

Dag 9, tirsdag den 5. maj

Vi bliver kørt ind til byens centrum, hvor deltagerne efter en kort introduktion til byens centrum får god tid til at opleve byens travle shoppinggade, dens kirker, moskeer, statuer og et berømt, fritstående klokketårn. Det oprindelige klokketårn var fra 1664. Det nuværende klokketårn blev senest restaureret i 1830'erne, hvor det blev restaureret til sin oprindelige form.

Efter tiden på egen hånd besøges byens berømte fortidsmindeområde, Heraklea. Heraklea blev grundlagt af Kong Filip II af Makedonien i det fjerde århundrede f.Kr. som en befæstet by for at beskytte landet mod de fremrykkende stammefolk, et folkeslag, der dengang befolkede det nuværende Albanien.

Navnet 'Herekleia' tilskrives den mytologiske helt, Herakles.

Området rummer både en stor og en lille basilika, mange bygningsrester og et lille teater. Måske mest imponerende er stedets mange nyrenoverede mosaikgulve, som stammer fra det femte og sjette århundredes e.Kr.

Efter dette guidede besøg vender vi tilbage til hotellet, 'Hotel Capri', hvor aftenstunden igen vil blive indtaget.

En kortere dag formentlig, efter en angivelig besværlig og lang dag i Galicica NP.

Niende nat på rejsen.

Dag 10, onsdag den 6. maj

Vi kører til Pelister NP. Parken ligger i Baba-bjergmassivet og dækker et areal på 171 km². Den blev etableret som Jugoslaviens første nationalpark i 1948. Det er således Nordmakedoniens ældste, beskyttede naturområde. I 2007 blev parkområdet udvidet fra sin oprindelige størrelse til lidt over 14.000 hektar. Formålet dermed var bl.a. for at give yderligere beskyttelse til bjergmassivet. Parken ligger i højder på mellem 891 og 2.601 meter over havet.

Pelister NP er kendt for sit rige planteliv med et artstal på over 1.000 forskellige arter. Den mest kendte af alle plantearter er den endemiske balkan-Fyr, Pinus peuce, som danner vidtstrakte skovområder i denne del af Nordmakedonien. Derefter kører vi til søen, Store Prespa, hvor vi botaniserer i artsrige skovenge og i lyse åbne nåleskove.

Landsbyen Nakoled besøges. Hele området ved siden af Store Prespa er kendt for dyrkning af frugttræer med vægt på æbledyrkning. Omkring 70 % af befolkningen er albanere, der er flyttet til landet, og hovedsproget er albansk.

Vi fortsætter sydpå med flere afstikkere ind i søen for fortsat at opleve fuglelivet på søen og en af de største rørskove i Nordmakedonien.

Efter besøget ved søen, Store Prespa returnerer vi til Hotel Capri i Bitola.

Tiende nat på rejsen.

Dag 11, torsdag den 7. maj

Hotellet forlades, og vi sætter kurs imod Albanien med kommende passage ved en anden grænseovergang, denne gang nær byen Struga, og med efterfølgende ankomst til Tirana.

Vi gør, forinden Nordmakedonien forlades, et længere stop ved 'Museum of Water', eller, 'Bay of Bone', der, som en rekonstruktion af en forhistorisk landsby, er baseret på bondestenalderfisker. Museet er åbent for besøgende. Dette enestående museum ligger ind til den østre kyst af den store sø, Lake Ohrid. 24 kopier af små forhistoriske træhuse er bygget på en træplatform placeret på en lav vanddybde nær søbredden. Derudover vises der i en mindre bygning, også bygget på platformen, en udstilling af genstande fra perioden.

Kort efter at have passeret byen, Struga, når vi grænsen ind i Albanien, hvor told- og paskontrollen forventes at være hurtigt overstået. Frokostpakken nydes, som på næsten alle de foregående dage, et passende sted undervejs.

Næste stop bliver en restaurant, bygget som et lille slotslignende kompleks, der ligger før den store industriby, Elbasan.

Derefter fortsætter vi til Tiranë, hvor vi bliver kørt til byens centrale, og yderst interessante torve med bl.a. regeringsbygninger, og en lang række museer. Efter et par timer på egen hånd kører vi

til den sidste indkvartering, på 'Hotel Dynasty'.
Middag på hotellet.

Ellevte nat på rejsen.

Dag 12, fredag den 8. maj

Hjemrejsedag.

Praktisk

Pris

Pris per person i dobbeltværelse: Kr. 19.500

Pris per person i enkeltværelse: Kr. 21.500

Maximum på rejsen er 16 deltagere, inkl. rejselederen.

I prisen er inkluderet:

- Flyrejse Kastrup-Tiranä med flyskift undervejs/Returrejse ligeledes med flyskifte.
- Da rejsen indledes og afsluttes i Kastrup Lufthavn, påhviler det deltagere fra provinsen selv at afholde udgiften dertil. Deltagere, der ønsker at tilkøbe dansk indenrigsfly til formålet, bedes angive det ved evt. bestilling af rejsen med angivelse af hvilken lufthavn, man ønsker at benytte sig af. Man vil herefter modtage tilbud med pris og afgangstider fra Euro Tourist.
- Albansk guide i hele rejseforløbet.
- Lokale guider ved en række museumsbesøg.
- Samtlige måltider på rejsen, inkl. et glas vin/øl/vand (se afsnittet herom nedenfor).
- Egne busser og minivans i rejseforløbet.
- Dansktalende rejseleder.

Måltider på rejsen:

- Morgenmaden indtages på de valgte hoteller.
- Frokosten midt på dagen sker i form af lunchpakker, der er medbragt fra de enkelte hoteller.
- En enkelt lunch – Dag 6, lørdag den 2. maj – indtages dog på restaurant.
- Dagens middag indtages på eller nær de udvalgte hoteller.

Tilmelding

Euro Tourist

info@eurotourist.dk / t. 98113400

www.eurotourist.dk

Rejsearrangør og -leder

Flemming Thorning-Lund

ftl@mail.dk / t. 40744490

Fotos, modsat side:

Øverst t.v.: Ægte Isop, *Hyssopus officinalis*.

Øverst t.h.: Fireprikket Gøgeurt, *Orchis quadripunctata*.

Nederst: Kildeområde i Borsh.

Betaling

Efter tilmelding modtager du en bekræftelse fra Euro Tourist A/S med anmodning om indbetaling af **depositum** kr. 3.000 pr. person. Deltagere på enkeltværelse betaler dertil kr. 2.000 - i alt kr. 5.000.

Depositum bedes indbetalt senest 8 dage efter tilmelding.

Restbeløbet betales senest 60 dage før afrejsen. Der fremsendes opkrævning fra Euro Tourist.

Forsikringer med videre

Bemærk venligst, at der ikke er medtaget en afbestillingsforsikring i rejsens pris i tilfælde af opstået sygdom/eller anden forhindring forud for rejsens begyndelse.

Desuden påhviler det den enkelte selv at tegne en rejseforsikring i tilfælde af eventuel opstået sygdom på selve rejsen.

Rejsen er omfattet af Rejsegarantifonden nr. 1018.

Ansvarlige for rejsen

Arrangør: Rejseleder Flemming Thorning-Lund i et tæt samarbejde med Arben Cipa, 'Cipa Tours', Sarandë, Albanien.

Teknisk arrangør for flydelens vedkommende: Euro Tourist A/S.
Rejseformidler: Folkeuniversitetet i Aalborg.

Rejsebreve

Deltagerne vil i det videre forløb op til rejsens afvikling modtage informationer i form af kortere rejsebreve.

Eventuelle spørgsmål

Flemming Thorning-Lund, rejseleder, ftl@mail.dk / t. 40744490.

Euro Tourist A/S, rejsekonsulent Hans Berthelsen, hans@eurotourist.dk / t. 96301993.

Fotos, modsat side:

Øverst t.v.: Biblomst, *Ophrys sphegodes* subsp. *sphgodes*.

Øverst t.h.: Serafias, *Sarapias vomeracia* subsp. *orientalis*.

Nederst: Den store sø, Libova.

Fotos, dette opslag:

Venstre side: Rigtblomstrende og artsrig eng domineret af Rød høgeskæg, *Crepis rubra*, Storkronet Skjoldfrø, *Tordylium apulum* samt *Anthemis chia*.

Denne side: Provincalsk Gøgeurt, *Orchis provincialis*.

Fotos, dette opslag:

Denne side, øverst t.v.: Gul Flueblomst, *Ophrys lutea* subsp. *lutea*.

Denne side, øverst t.h.: Vild Arum, *Aum maculatum*.

Denne side, nederst: *Galactites tomentosus*.

Modsat side, øverst t.v.: Hunde-Rosa, Cf. *Rosa canina* sl.

Modsat side, øverst t.h.: *Paeonia mascula*.

Modsat side, nederst t.v.: Biblomst, *Ophrys sphegodes* cf. subsp. *mammosa*.

Modsat side, nederst t.h.: Sæbeurt, *Saponaria* cf. *ocymoides*.

Fotos, dette opslag:

Denne side: Sct. Marys kirke i Malëshove.

Modsat side, øverst t.v.: Stor Gøgeurt, *Orchis purpurea*.

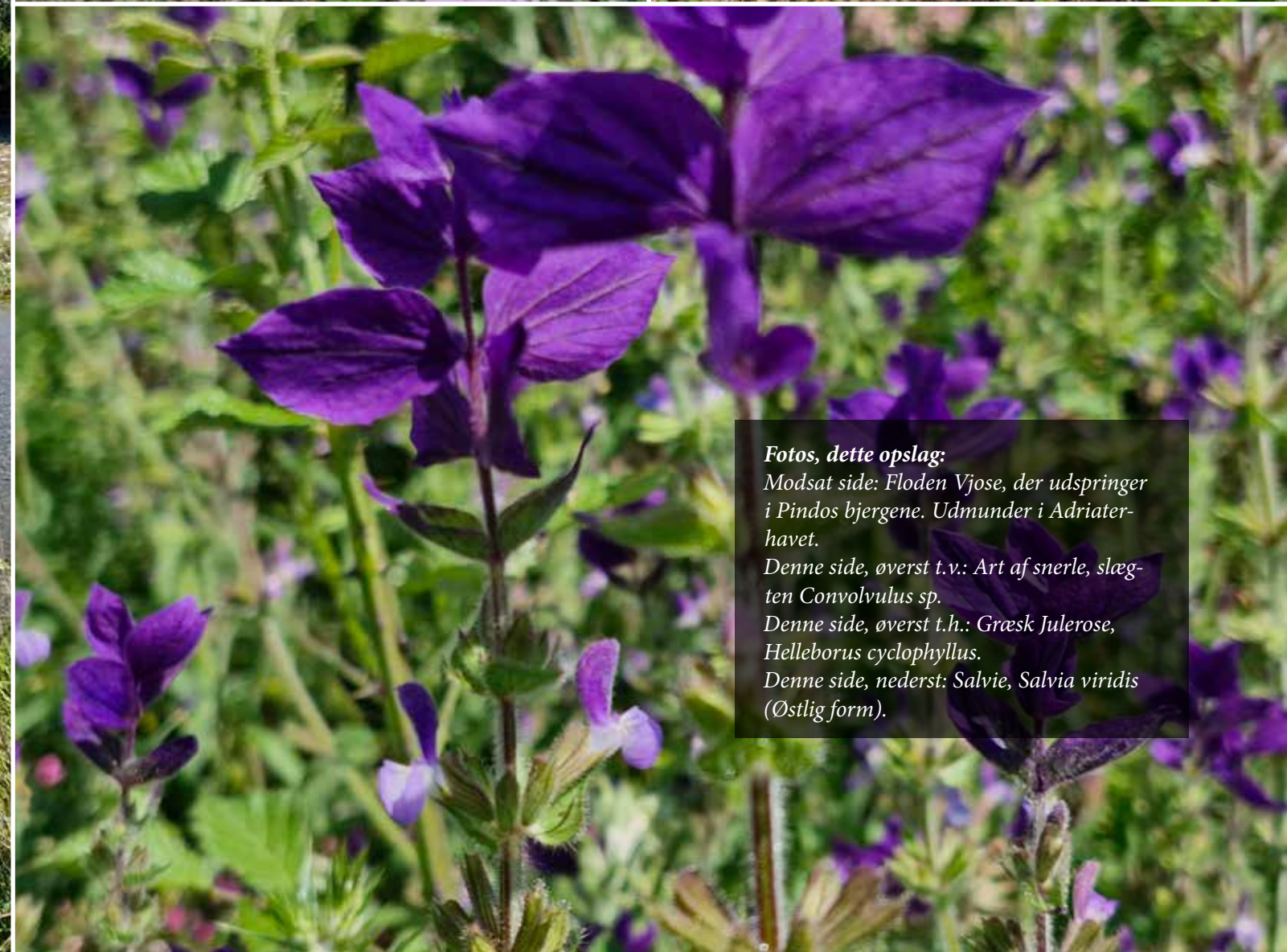
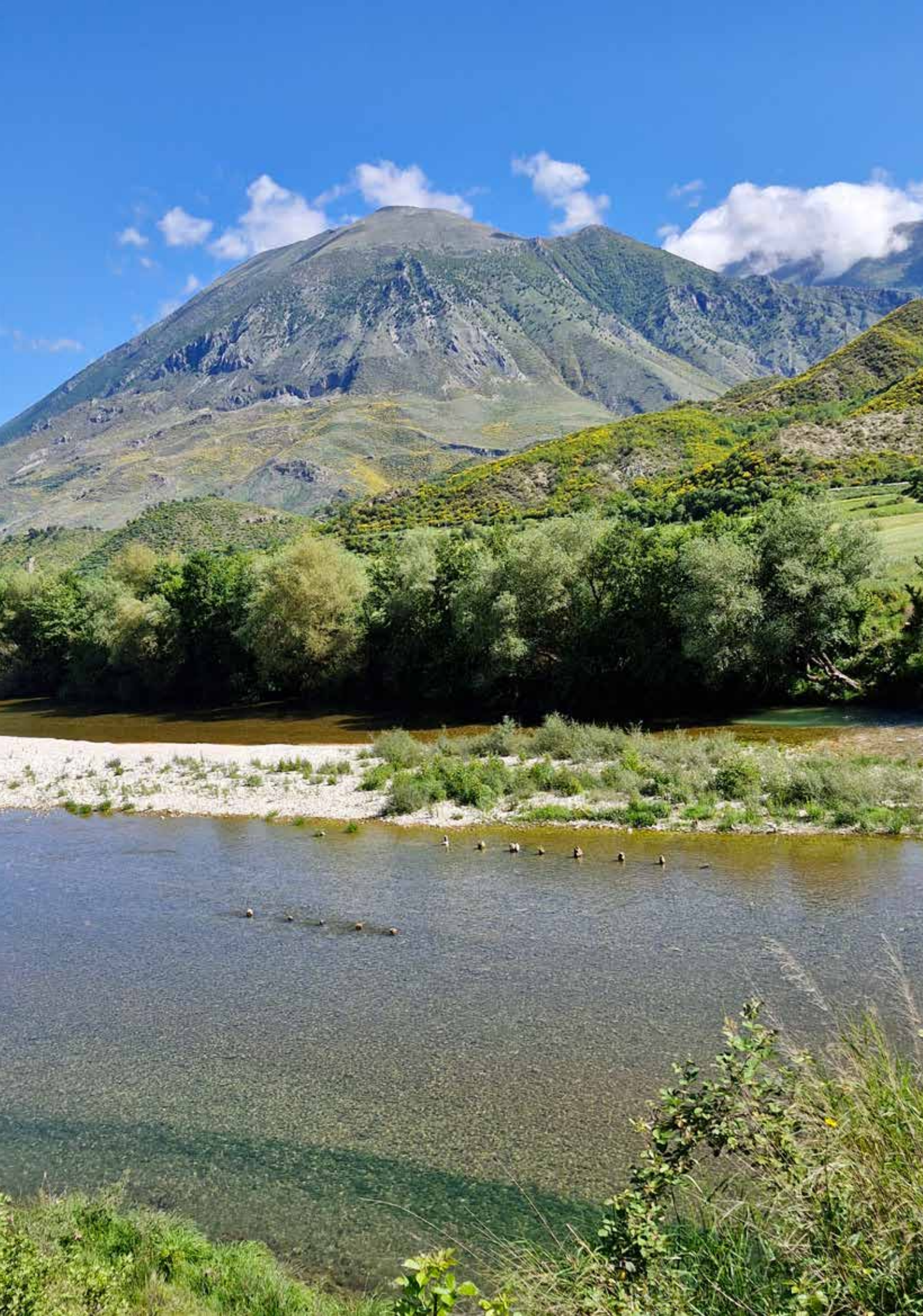
Modsat side, øverst t.h.: Parykbusk, *Cotinus coggygria*.

Modsat side, nederst t.v.: Salep-Gøgeurt, *Anacamptis moreo* subsp. *moreo*.

Modsat side, nederst t.h.: Art af Salvie.

Denne art ses ofte på højtliggende enge i Albanien.

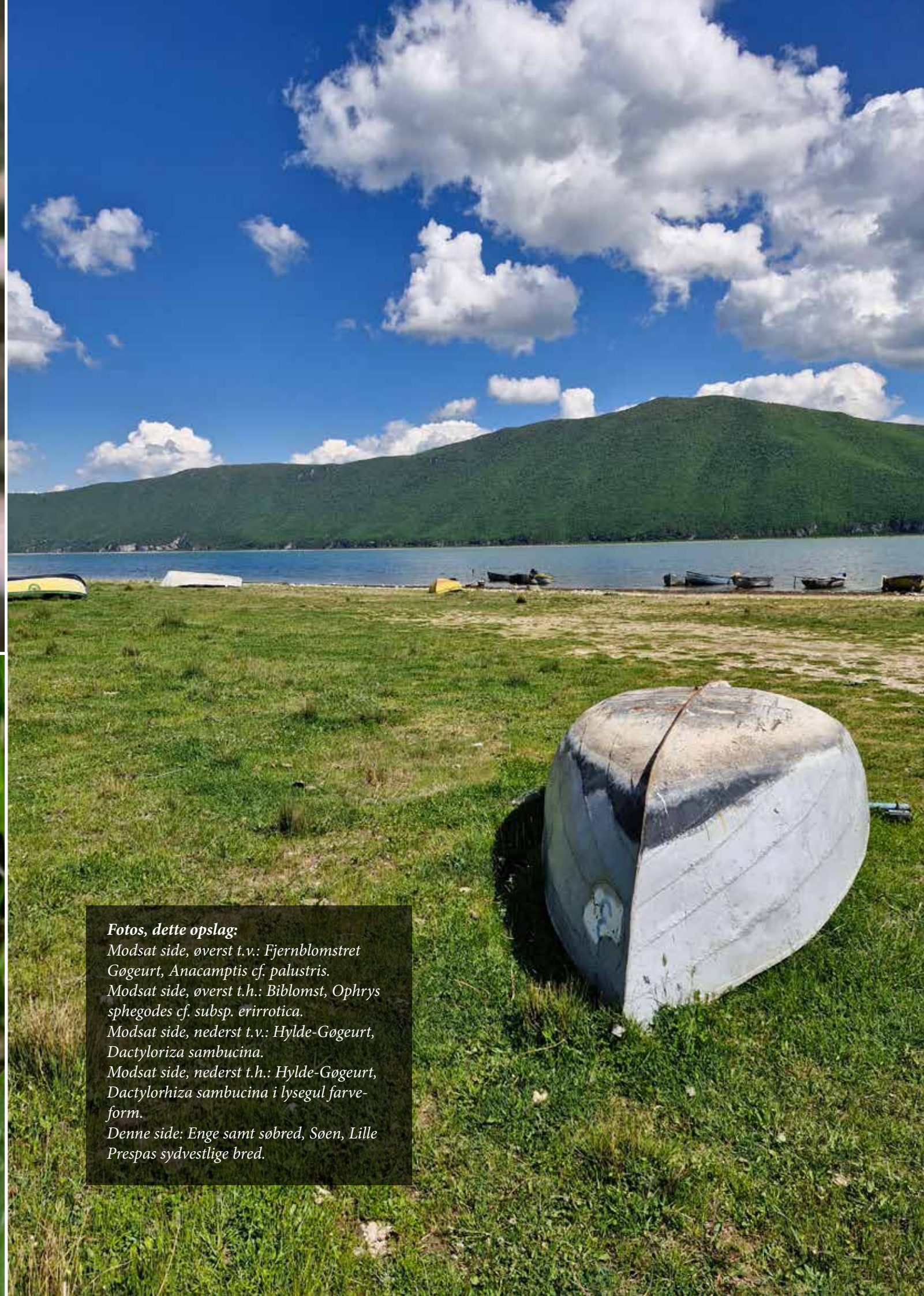
Fotos, dette opslag:

Modsat side: Floden Vjose, der udspringer i Pindos bjergene. Udmunder i Adriaterhavet.

Denne side, øverst t.v.: Art af snerle, slægten *Convolvulus* sp.

Denne side, øverst t.h.: Græsk Julerose, *Helleborus cyclophyllus*.

Denne side, nederst: Salvie, *Salvia viridis* (Østlig form).

Fotos, dette opslag:

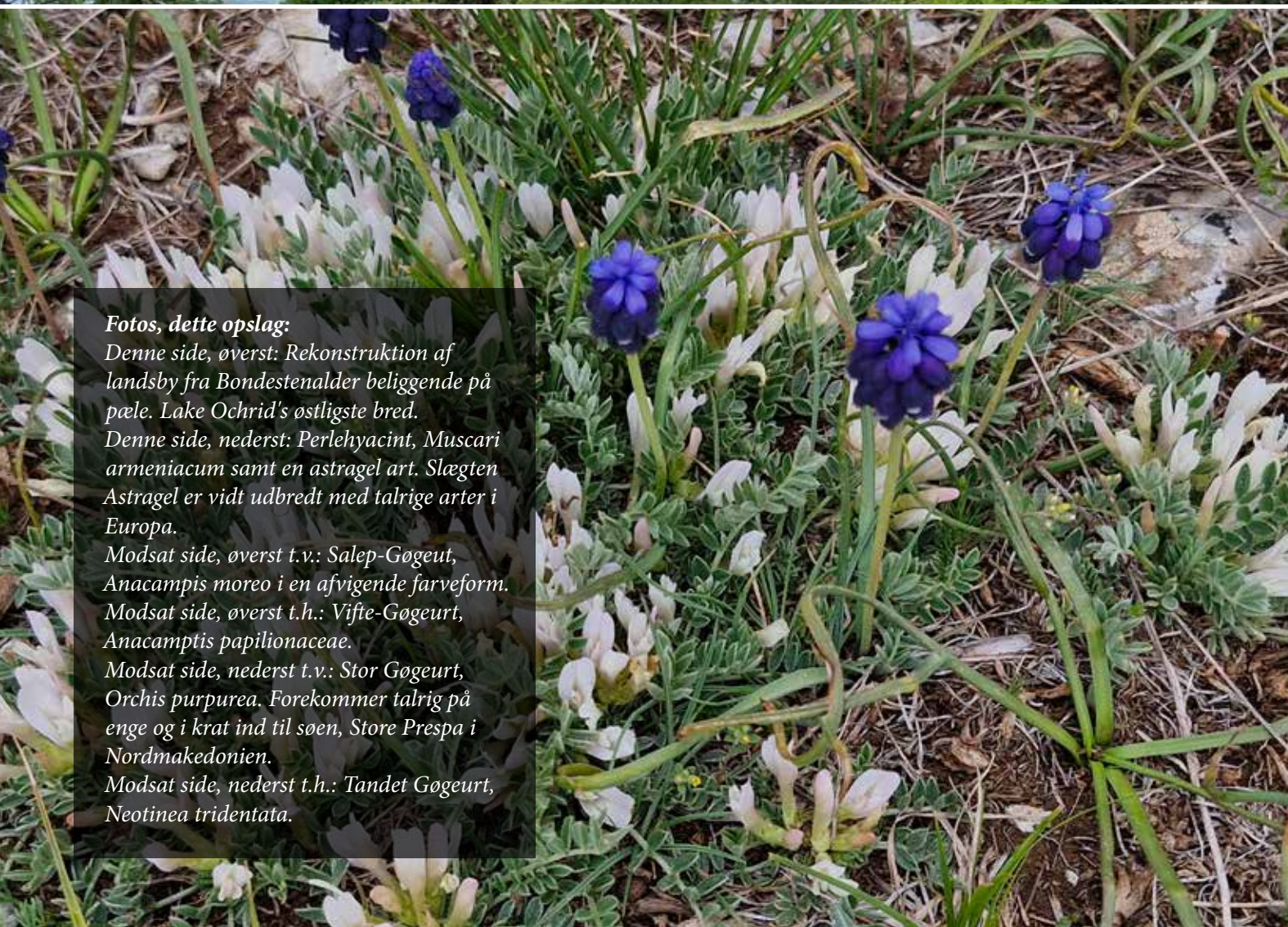
Modsat side, øverst t.v.: Fjernblomstret
Gøgeurt, *Anacamptis cf. palustris*.

Modsat side, øverst t.h.: Biblomst, *Ophrys
sphegodes cf. subsp. erirrotica*.

Modsat side, nederst t.v.: Hylde-Gøgeurt,
Dactyloriza sambucina.

Modsat side, nederst t.h.: Hylde-Gøgeurt,
Dactylorhiza sambucina i lysegul farve-
form.

Denne side: Enge samt søbred, Søen, Lille
Prespas sydvestlige bred.

Fotos, dette opslag:

Denne side, øverst: Rekonstruktion af landsby fra Bondestenalder beliggende på pæle. Lake Ochrid's østligste bred.

Denne side, nederst: Perlehyacint, *Muscari armeniacum* samt en astragel art. Slægten *Astragal* er vidt udbredt med talrige arter i Europa.

Modsat side, øverst t.v.: Salep-Gøgeurt, *Anacamptis moreo* i en afvigende farveform.

Modsat side, øverst t.h.: Vifte-Gøgeurt, *Anacamptis papilionaceae*.

Modsat side, nederst t.v.: Stor Gøgeurt, *Orchis purpurea*. Forekommer talrig på enge og i krat ind til søen, Store Prespa i Nordmakedonien.

Modsat side, nederst t.h.: Tandet Gøgeurt, *Neotinea tridentata*.

Fotos, dette opslag / bagside:
Motsat side: Moske i landsbyen Nakoled
nær søen, Store Prespa.
Denne side: Pæon, *Paeonia mascula* i
højlandseng.
Bagside: Tyndakset Gøgeurt, *Orchis ma-*
scula subsp. *mascula*. Pragteksemplarer i
højlandseng.

